

Essentie

Huishoudens krijgen een klimaatbonus van de overheid. Deze wordt gefinancierd uit de inkomsten van het nieuw in te voeren emissiehandelssysteem ETS2. Hierbij ligt de focus op huishoudens die een groot risico op bereikbaarheidsarmoede hebben als gevolg van de energietransitie.

ETS2-geldengebruiken voor het bestrijden van bereikbaarheidsarmoede

Vanaf 2027 gaat in Europa een nieuw ETS¹-systeem ('ETS2') gelden voor emissiehandel om de CO₂-emissie in Europa verder te reduceren. In het ETS2-systeem wordt de bestaande emissiehandel uitgebreid met de sectoren mobiliteit, gebouwde omgeving en kleine industrie. De Rijksoverheid ontvangt hierdoor extra inkomsten. Via de klimaatbonus worden deze inkomsten gebruikt om huishoudens te ondersteunen die kwetsbaar zijn voor bereikbaarheidsarmoede.

Uit een recente inventarisatie (TNO, 2024) blijkt dat minimaal tussen de 133.000 en 270.000 huishoudens in Nederland kwetsbaar zijn voor bereikbaarheidsarmoede als gevolg van de energietransitie. Het gaat daarbij vaak om mensen zonder toegang tot een auto. Daarnaast is er een groep huishoudens met een laag inkomen en een hoge afhankelijkheid van een auto, bijvoorbeeld om hun baan te bereiken. Deze huishoudens besteden een relatief groot aandeel van hun inkomen aan mobiliteit.

De kwetsbaarheid van de huishoudens met een laag inkomen en hoge afhankelijkheid van de auto wordt vergroot door het duurzaamheidsbeleid, waarin het gebruik van fossiele brandstoffen duurder wordt. Door de invoering van het ETS2-systeem voor mobiliteit zullen bijvoorbeeld de brandstofprijzen stijgen. In 2030 bedragen de prijsstijgingen als gevolg van ETS2 naar verwachting ca. 13 €ct per liter benzine en 15 €ct per liter diesel (Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2024). Voor een gemiddelde brandstofauto komt dit zonder aanvullend beleid neer op € 85 extra kosten per jaar (PBL, 2021).

Klimaatbonus voor huishoudens

De Rijksoverheid krijgt door de uitbreiding van de veiling van emissierechten extra inkomsten. De extra inkomsten van de Rijksoverheid worden gebruikt voor het tegengaan van bereikbaarheidsarmoede en lastenverlichting van huishoudens. De klimaatbonus is door huishoudens vrij te besteden en hoeft niet specifiek gebruikt te worden om kosten voor mobiliteit (of bijv. het verwarmen van huizen) te compenseren.

Focus op huishoudens met bereikbaarheidsarmoede

De ETS2-inkomsten van de Rijksoverheid worden uitgekeerd aan alle huishoudens. Huishoudens met een groter risico op bereikbaarheidsarmoede ontvangen hierbij een hogere uitkering dan huishoudens met een lager risico. Het gaat daarbij vaak om huishoudens zonder toegang tot een auto en/of huishoudens in een landelijk gebied.

¹ ETS staat voor Emission Trade System.

Extra inkomsten per huishouden

De hoogte van de klimaatbonus per huishouden kan op verschillende manieren worden bepaald. Omdat in landelijk gebied de bereikbaarheidsarmoede prangender is (KiM, 2022), gebruiken we hier de stedelijkheidsgraad als indicator van de hoogte van de klimaatbonus per huishouden. We gaan uit van een systeem met 3 tarieven, waarbij het hoogste en laagste tarief 25% afwijken van het midden-tarief. In dit systeem worden de volledige ETS2-inkomsten van de overheid gebruikt, dus de inkomsten vanuit alle sectoren. Voor 2030 zijn deze per jaar geraamd op € 2.338 miljoen voor alle sectoren samen (Tweede Kamer der Staten-Generaal, 2024). De bijbehorende tarieven met bovenstaande verdeelsleutel zijn weergegeven in de tabel.

Stedelijkheid ²	Hoogte klimaatbonus (per huishouden, per jaar)	Geschat aantal huishoudens binnen deze categorie in 2030	Klimaatbonus totaal (x miljoen)
Hoogstedelijk	€ 198	2.163.716	429
Stedelijk	€ 264	3.603.631	953
Landelijk gebied	€ 331	2.891.449	956

Berekeningen op basis van: (CBS, 2024)

Kosten van de overheid

De klimaatbonus is in combinatie met ETS2 budgetneutraal voor de overheid. Het uitkeren van de klimaatbonus gaat naar verwachting gepaard met (voornamelijk administratieve) uitvoeringskosten voor de overheid, maar deze zijn naar verwachting beperkt ten opzichte van de totale inkomsten (<0,5%). Het overige deel van de ETS2-inkomsten wordt uitgekeerd aan huishoudens.

CO₂-reductie

De invoering van het ETS2-systeem levert bij een prijs van ca. € 50 per ton in 2030 ongeveer 0,5 Mton CO₂-reductie op voor de sector mobiliteit en 0,75 Mton voor de gebouwde omgeving (PBL, 2021). Als gevolg van de klimaatbonus krijgen huishoudens een iets hoger besteedbaar inkomen (tussen de 1 en 1,5%), waardoor CO₂-emissie van huishoudens indirect kunnen veranderen³.

Effecten voor de huishoudens

De klimaatbonus levert extra inkomsten voor huishoudens. Huishoudens met een groter risico op bereikbaarheidsarmoede krijgen meer (zie tabel hierboven). Het betreft in 2030 een bedrag van gemiddeld € 270 per huishouden per jaar. Huishoudens kunnen dit bedrag naar eigen inzicht besteden.

Literatuur

CBS. (2024, 22 november 2024). *Regionale kerncijfers Nederland*. CBS.

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/70072ned/table>

KiM. (2022). *Rechtvaardig mobiliteitsbeleid*.

PBL. (2021). *Klimaatverandering in de prijzen?*

<https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2021-klimaatverandering-in-de-prijzen-3846.pdf>

TNO. (2024). *De energietransitie en het risico op vervoersarmoede*.

<https://publications.tno.nl/publication/34642067/rD5lQO/TNO-2024-P12018.pdf>

Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2024). *Aanhangsel van de Handelingen* - 453.

² Het aantal huishoudens per stedelijkheidsgraad is bepaald met behulp van CBS-data. De CBS-categorieën 'sterk stedelijk' en 'matig stedelijk' zijn samengevoegd tot 'stedelijk' en de CBS-categorieën 'weinig stedelijk' en 'niet stedelijk' zijn samengenomen in 'landelijk gebied'.

³ Er kan sprake zijn van een toename (door extra bestedingen aan bijvoorbeeld mobiliteit, energie of extra aankopen) of een afname (door extra investeringen in energiemaatregelen, zoals een waterbesparende douchekop, isolatie). Deze toe- of afname als gevolg van de bestedingen van huishoudens is nu niet gekwantificeerd.

Colofon

Delft, CE Delft, Maart 2025

Deze publicatie is geschreven door:
Jacobine Aalberts en Denise Hilster

Publicatienummer: 25.240410.074i

Opdrachtgever: Milieudefensie

Alle openbare CE-publicaties zijn verkrijgbaar via www.ce.nl

© copyright, CE Delft, Delft

CE Delft

Committed to the Environment

CE Delft draagt met onafhankelijk onderzoek en advies bij aan een duurzame samenleving. Wij zijn toonaangevend op het gebied van energie, transport en grondstoffen. Met onze kennis van techniek, beleid en economie helpen we overheden, NGO's en bedrijven structurele veranderingen te realiseren. Al sinds 1978 werken betrokken en kundige medewerkers bij CE Delft om dit waar te maken.